Ancheta. Starea cărţii

1. Cîte manuscrise existau în editură la începutul anului 1990 ?
2. Cîte erau apte să vadă lumina tiparului ?
3. La cîte v-aţi oprit ?
4. Cîte s-au publicat ? (Vă rugăm să exemplificaţi prin cîteva titluri).
5. Există cenzură ? Cauzele nepublicării ?
6. Au existat „cărţi de sertar" ? Le-aţi publicat ?
7. Acest an editorial va fi mai bun ?
8. Ce preţ va avea, în genere, o carte ?

EDITURA CLUSIUM

Director : VALENTIN TAŞCU

● BINEVENITĂ această anchetă, într-un moment de grea cumpănă a cărţii româneşti. Cuvenit e şi faptul că „România literară" convoacă la acest dialog şi editurile particulare, nefăcînd o discriminare faţă de cele „de stat", cum procedează, din păcate, alte foruri culturale, în numele unei privatizări pentru care nu se face nimic important. Desigur, au apărut o sumedenie de edituri în ultimul an cu şi fără treabă, dar ele trebuiau consultate atunci cînd s-au luat „măsuri" în ceea ce priveşte activitatea editorială. Or, Editura **CLUSIUM**, care este cea dintîi înfiinţată (în 29 dec. 1989) ar fi avut ceva de spus, dintr-o experienţă cîştigată în ciuda numeroaselor obstacole cu care s-a confruntat şi se mai confruntă încă. Ancheta **României literare** pune chestiuni exacte, cu „degetul pe rană", drept pentru care vom da răspunsuri în ordine strictă.

1. La începutul anului 1990 în portofoliul Editurii **Clusium** existau deja peste 20 de manuscrise acceptate şi încă o dată pe atîtea propuneri demne de reţinut. În consecinţă, în colectivul redacţional, compus din poetul Nicolae Mocanu, profesorul univ. şi criticul Mircea Muthu, am întocmit un plan de lucru din 45 de titluri, pe care l-am şi înaintat Ministerului Culturii spre informare.

2. Toate aceste titluri erau deci „apte" să vadă lumina tiparului.

3. Nu ne-am oprit, ci **am fost** opriţi să tipărim 90% din aceste titluri (dăm numai cîteva nume de autori : Eminescu, Minulescu Victor Papilian, Nae Ionescu, Mircea Horia Simionescu, Boris Vian, N. Kazantzakis, Sade, N. Steinhardt, Horia Bădescu, Petre Stoica). Dintre cauze : criza hîrtiei, criza spaţiului tipografic, criza de conştiinţă, criza (nedeclarată) de guvern, criza de oameni, pirateria de breaslă, obstrucţia eşalonului doi din administraţie (nomenclatura), discriminarea mai sus amintită.

4. În aceste condiţii am reuşit să tipărim numai trei titluri notabile : romanul **Pe muntele Ebal** de Teohar Mihadaş (Premiul revistei „Flacăra"), romanul de debut **Să vezi Napoli...** de Alecu Pantazi şi cartea de teatru **Actori pe scena lumii** de Doina Modola.

5. Nu, nu există cenzură sau cel puţin nu aşa interpretăm noi obstacolele enumerate mai sus. În esenţă însă nu am fost sprijiniţi în nici un chip. Regretăm dar trebuie să spunem că, atunci cînd am cerut acest sprijin, pe baza unui plan de lucru preponderent cultural şi nu oriunde, ci chiar la ministerul de resort, ni s-a răspuns cu seninătate (reproducem textual, dar, desigur, fără martori) : „Dar unde ai văzut dumneata ca statul să sprijine editurile particulare ! În Franţa, de pildă, se-ntîmplă aşa ceva ?" Corect, zicem, dar în Franţa privatizarea este anterioară republicilor moderne şi apoi, acolo nici nu există „edituri de stat", iar dacă noi ţinem cu adevărat să construim o lume, alta decît cea de pînă acum, atunci chiar aşa ar trebui să se procedeze. Altfel vom fi lăsaţi (sîntem deja) la cheremul funcţionarilor de stat care n-au nici cel mai mic interes să schimbe lucrurile în năpăstuita noastră ţară.

6. Spre uimirea semnatarului acestor rînduri literatura de sertar a fost mai mult o laudă şi o iluzie. De fapt impasul cărţii de azi se datoreşte în mare parte şi autorilor, cărora le-au fost „împuşcate" în 25 decembrie 1989 subiectele, respectiv accesul la micile aluzii care făceau deliciul colţului de stradă (literar şi nu numai) şi care nu spuneau mare lucru Europei. Iată cum s-a întîmplat că unica operă de sertar s-a tipărit la editura noastră (**Pe muntele Ebal** de Teohar Mihadaş, carte scrisă în urmă cu un deceniu, pentru care autorul ei a fost deseori „invitat" la Securitate).

7. Anul editorial 1991 este deja mai prost decît cel anterior. Am transferat de fapt întregul nostru plan din anul trecut în cel curent. Cu mari eforturi am reuşit să edităm un Eminescu (basmul **Făt-Frumos din lacrimă**, cu ilustraţii excelente, dar în condiţii tehnice precare). Obiectivul nostru a fost încercarea de obţinere a independenţei tipografice. Nici aici n-am avut parte de nici un sprijin (nici n-am mai cerut) din ţară, adresîndu-ne străinătăţii. Sîntem foarte aproape de reuşită, iar, dacă Dumnezeu ne va ajuta (chiar aşa, pentru că în altcineva din preajmă nu ne punem vreo speranţă), vom reuşi să tipărim bună parte din ceea ce ne-am propus. Ne îngrijorează însă în continuare ciudata criză a hîrtiei...

8. ... dar, apropo, dacă vom avea noroc, vom încerca să nu depăşim preţul de 40—50 lei la o carte de 250—300 de pagini. De altfel şi pînă în prezent am practicat preţuri rezonabile, ca să nu concurăm cu salamul şi cu dozele de bere străină. Vom avea totodată „curajul" de a tipări cărţi în pierdere programată, de interes cultural, mai ales poezie de debut, critică.

Ca o concluzie a celor de mai sus, subsemnatul vă asigură că nu va îndrăzni să-şi tipărească vreuna din cele opt cărţi de critică pe care le are de ani de zile „în sertar". Şi o tristeţe : nu înţelege acelaşi cum se poate ca o activitate bine condusă şi bine intenţionată să fie mult mai dificil de susţinut acum, decît la începuturile ei.

O singură întrebare: La ce lucraţi ?

RADU COSAŞU

— I-am propus lui Mircea Ciobanu un **Curs de mătuşologie**, o antimelodramatică sagă în onoarea spiritului meu mic-burghez de la care mi s-au tras atîtea. Cartea ar avea ca motto un Mazilu din '56 : „Cosaşule, descrie-ţi mătuşile dacă vrei să te salvezi" şi un Agopian din '90 : „Cosaşu s-a salvat cu mătuşile lui"... Pînă se face prospecţia prin librării, avans oricum nu se dă şi atunci cresc în mine puterile alea gratuite şi nebănuite, date de somnul cuvintelor şi capabile să producă un volum de **Poveşti pentru a-mi îmblînzi cenzurile de azi. (Consemnat de Al. Şt.)**

În librării

● **Mihail Sadoveanu — NOPŢILE DE SÎNZIENE.** Ediţie îngrijită de Antoaneta Tănăsescu. **(Editura Albatros, Bucureşti, 268 p., 29 lei).**

● **Max Bănuş — CEI CARE M-AU UCIS.** Amintiri din închisoare **(Editura Tinerama, Bucureşti, 214 p., 68 lei).**

● **Nicolae Ţic — JURNAL DE TOAMNĂ.** Povestiri. **(Editura Albatros, Bucureşti, 256 p., 60 lei)**

● **Aurel Leon — UMBRE.** Vol. VI. **(Editura Centaur, Iaşi, 136 p., 39 lei).**

● **Cicerone Sbanţu — PROSCRISUL.** Roman. **(Editura Centaur, Iaşi, 160 p., 33 lei).**

● **Viorel Cacoveanu — SFATUL MEDICULUI.** Schiţe şi povestiri **(Editura Albatros, Bucureşti, 272 p., 69 lei).**

● **Corneliu Antoniu — AMINTIRI DIN PĂDURILE DE MICONIA.** Versuri. **(Editura Eminescu, Bucureşti, 92 p., 15 lei)**

● **Laurenţiu Cerneţ — PRIVIND PESTE UMĂR.** Roman. **(Editura Cartea Românească, Bucureşti, 360 p., 62 lei).**

● **Mircea Cavadia — VULPEA.** Povestiri. **(Editura Cartea Românească, Bucureşti, 224 p., 45 lei).**

● **Camilo José Cela — FAMILIA LUI PASCUAL DUARTE.** Roman ; traducere şi cuvînt înainte de Ana Vădeanu. **(Editura Libra, Bucureşti, 184 p., 80 lei).**

Calendar

● **29 MAI.** S-au născut : **Gh. D. Vasile** (1930), **Stan Velea** (1933). A murit **Mihail Sebastian** (1945).

● **30 MAI.** S-au născut : **G. Ciprian** (1883), **Traian Uba** (1921), **Ovidiu Zotta** (1935). Au murit : **Oscar Walter Cisek** (1966), **G. T. Niculescu-Varone** (1984).

● **31 MAI.** S-au născut : **Onisifor Ghibu** (1883), **Adriana Iliescu** (1938). Au murit : **M. Blecher** (1938), **Mircea Lerian** (1988).

● **1 IUNIE.** S-au născut : **Gheorghe Eminescu** (1895), **Ionel Marinescu** (1909), **Veress Dániel** (1929).

● **2 IUNIE.** S-au născut : **Grigore Bugarin** (1909), **Romulus Guga** (1939), **Ana Selena** (1944). A murit **D. Caracostea** (1964).

● **3 IUNIE.** S-au născut: **Athanase Joja** (1904), **Andi Andrieş** (1934). A murit **Duiliu Zamfirescu** (1922).

● **4 IUNIE.** S-au născut: **Ioan Massoff** (1904), **Nicolae Ţirioi** (1921), **Gh. Peagu** (1937), **Vasile Vlad** (1941). A murit **Alice Voinescu** (1961).

Muzeul Satului — 55

● Muzeul Satului din Bucureşti a aniversat la 17 mai 1991 55 de ani de la inaugurare. Cu acest prilej a fost organizat un simpozion, spectacolul de muzică şi poezie **Eu cred că veşnicia s-a născut la sat** — cu participarea actorilor Cristina Deleanu, Eugen Cristea, a solistei Sava Negrean Brudaşcu şi a basului Nicolae Florei. Au avut loc demonstraţii cu creatori populari şi meşterii care lucrează la restaurarea unor monumente de arhitectură precum şi spectacolul folcloric **Mi-e dor de satul meu**, în colaborare cu TVR, la care a participat ansamblul „Chipăruşul" din Nereju (Vrancea) şi solişti renumiţi de muzică populară.

Valori bibliofile

● Astăzi, 23 mai, încep la Iaşi lucrările celei de-a 12-a sesiuni ştiinţifice naţionale cu tema : **Valori bibliofile. Cercetare, conservare-restaurare, valorificare**, în organizarea Ministerului Culturii (Direcţia Muzeelor şi Colecţiilor), a Muzeului Literaturii Române din Iaşi (Casa Pogor) şi a Complexului Muzeal — Iaşi. Sesiunea, care întruneşte peste 150 de personalităţi culturale din toată ţara, inclusiv de la Chişinău şi de la Cernăuţi, va cuprinde următoarele secţiuni : **Mari personalităţi, mari evenimente, Cartea românească veche, Cărţi rare străine, Bibliofilie, Arta tiparului, Miniatura, Legătura artistică de carte, Conservare-restaurare, Valorificare.**

Bd. Dacia nr. 77

● Orchestra Naţională a Tinerilor, sub bagheta dirijorului Florin Todan, va susţine o **Seară Darius Milhaud (Simfoniile 1, 3 şi 5)** la Institutul Francez, joi 30 mai, ora 19. Piesa **Bolnavul închipuit** de Molière, în regia semnată de Marie-Claire Aresteanu şi în interpretarea Şcolii Franceze din Bucureşti, va putea fi vizionată vineri 31 mai în acelaşi loc şi la aceeaşi oră.

Ateneul Român, ameninţat cu prăbuşirea

● ATENEUL ROMÂN, acest simbol al spiritualităţii româneşti, ce domină de peste 100 de ani centrul capitalei României, are acum nevoie de ajutorul nostru, al tuturor, pentru a putea supravieţui. Grav afectată de cutremurele din 1977, 1986, 1990, clădirea nu a beneficiat de-a lungul anilor decît de reparaţii şi zugrăveli superficiale. Expertizele făcute în ultimul timp de o comisie de ingineri şi arhitecţi de la INCERC şi Proiect — Bucureşti au scos în evidenţă necesitatea începerii neîntîrziate a unor serioase lucrări de consolidare, a căror valoare estimativă este de ordinul a cîteva sute de milioane de lei.

Una dintre personalităţile marcante ale lumii muzicale româneşti şi internaţionale, maestrul Cristian Mandeal, în calitatea sa de Director General Muzical al Filarmonicii „G. Enescu", ce-şi are sediul în acest edificiu, a iniţiat un proiect de subvenţie publică pentru începerea lucrărilor de restaurare a „Ateneului Român".

Facem pe această cale un apel călduros la toate persoanele fizice, instituţii, firme care doresc să doneze orice sumă pentru consolidarea Ateneului, de a depune suma respectivă direct la caseria „Ateneului Român" ; sumele de peste 500 lei depunîndu-se la CEC, în contul 45.11.04.2700 — CEC Filiala sector 5, sau pentru provincie, în acelaşi cont, prin mandat poştal.

ANA MARIA POP

Săptămîna internaţională a muzicii noi

● Astăzi, 23 mai 1991, are loc în Bucureşti deschiderea primei „Săptămîni internaţionale a muzicii noi", eveniment artistic de însemnătate specială, dat fiind că publicul românesc va avea prilejul să se informeze, prin manifestări de o calitate deosebită, asupra dezvoltării actuale a creaţiei componistice mondiale. Desfăşurat sub egida Ministerului Culturii, a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, a Radioteleviziunii Române şi a Primăriei Oraşului Bucureşti, Festivalul va întruni forţe artistice importante, din ţară şi străinătate. „Săptămîna" se va deschide printr-un concert găzduit de studioul public din str. G-ral Berthelot al Orchestrei Naţionale şi Corului Radioteleviziunii, sub conducerea lui Corneliu Dumbrăveanu (joi 23 mai, ora 18.00), avînd ca solist pe Daniel Kientzy. Festivalul va continua pînă la 30 mai inclusiv, prin numeroase concerte şi spectacole care vor avea loc în principalele săli ale Capitalei.

CRONICA MONDENĂ : Teatrul Naţional... internaţional

● INTELECTUALII din Bucureşti nu pot fi acuzaţi de nimic în seara zilei de 14 mai pentru că cea mai importantă parte a lor ar avea un alibi perfect: s-au aflat la premiera **Noaptea regilor** de la Naţional. Andrei Şerban a reuşit ceea ce alţii încearcă de mult (dar altfel) să obţină : i-a adunat pe toţi într-o sală, i-a conciliat, i-a îmblînzit, i-a cucerit şi i-a făcut să aplaude minute în şir, pînă cînd simţeau furnici în palme, aplaudau, zîmbeau şi nu se hotărau să plece acasă. S-a întîrziat în foaier şi chiar cînd au părăsit teatrul au plecat în grupuri, simţeau nevoia să-şi împărtăşească bucuria, să prelungească festinul artistic, erau solidari şi prieteni, ori aşa ar fi trebuit să fie. Andrei Şerban nu a oferit publicului doar un regal Shakespeare, ci a aruncat Bucureştiul în Europa, a adus Europa în Bucureşti, cu modestie şi genialitate.

Niciodată poate sala teatrului n-a fost mai frumoasă, ca la acel final de spectacol, cînd s-au ridicat în picioare spectatorii de pe fotolii, de pe podea, de pe strapontine, căci prea mică a fost sala pentru numărul celor care au dorit să fie la premieră şi au rămas în picioare mult timp, unii cu priviri umezite, alţii cu priviri contrariate, să salute acei oameni minunaţi şi arta lor adevărată. Spectacolul — deopotrivă teatru, balet, operă, pantomimă — format din tablouri picturale în care lumina, costumele, mişcările sînt perfect studiate, este o fericită îmbinare de clasic şi modern, de solemnitate şi lirism, al căror liant este ironia de bun gust căruia unii îi zic simţul umorului. Andrei Şerban, contemporan cu Shakespeare, sau şi cu el, simte pulsul timpului, locului, ştie cum să-şi construiască un spectacol deopotrivă grav în clasicitate şi savuros în actualitatea lui.

Sala reacţionează frenetic la tot ce propune un actor ca Gheorghe Dinică, ori el nu propune nimic întîmplător, este mai receptivă la comic, dar nu e nimic supărător în asta, odată ce comicul este de calitate. Sigur, febra în sală creşte la sugestii, asemănări, trimiteri la actualitate, sînt căutate privirile vreunui spectator cînd se aude muzica „Actualităţilor", sînt căutate şi alte priviri, dar prieteneşte şi cu zîmbetul pe buze. În pauză unii se întreabă dacă este chiar textul lui Shakespeare, alţii îl caută chiar pe Shakespeare şi doar aglomeraţia a fost de vină dacă nu l-au găsit.

În sală spectatorii erau de mai multe feluri, intelectuali autentici, intelectuali snobi, alţii interesaţi cu adevărat de teatru, intelectuali întîmplător, studenţi, reprezentanţi ai puterii, ai neputinţei, oficiali, pseudointelectuali, în fine, o premieră ca într-o capitală europeană, în sala Teatrului Naţional transformat de Andrei Şerban într-unul internaţional. În final am văzut, totuşi, şi chipuri mai puţin vesele, directori, exdirectori de teatre cam incomodaţi, regizori, posibili regizori cam îngrijoraţi — dovezi sigure că **Noaptea regilor** a fost regală. Nu e mai puţin adevărat că şi spectatorii au venit la Naţional, la Andrei Şerban, pregătiţi pentru succes, convinşi că le va place spectacolul şi, cel puţin aici, aşteptările nu le-au fost înşelate.

În spectacolul lui Andrei Şerban poţi petrece o seară cu Shakespeare, cu Regele, cu Nebunul, poţi face salturi în timp şi în istorie, arta învinge timpul, neîncrederea, spaima.

Ce doriţi ? asta puteţi avea în **A douăsprezecea noapte.**

Pentru publicul bucureştean Teatrul Naţional din Piaţa Universităţii a devenit o scenă liberă, de primă valoare.

CARMEN FIRAN